

Asia: VN/20245/2021

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain, vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Lausunto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (hankintalaki), vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (erityisalojen hankintalaki) sekä rikosrekisterilakia.

Ehdotettavilla muutoksilla huomioitaisiin hallitusohjelman mukaiset muutostarpeet ja toisaalta muutokset rajattaisiin parlamentaarisesti sovittuihin asioihin. Muutoksilla pyritään korostamaan ympäristönäkökulmien huomioimista ja laadun merkitystä tarjouksen valintaperusteena. Lakiin lisättäisiin eräitä ympäristörikoksia tarjoajien pakollisiksi poissulkemisperusteiksi sekä

selkeytettäisiin hankintayksiköiden tiedonsaantioikeuksia alihankkijoiden poissulkemisesta silloin, kun näihin voidaan soveltaa pakollisia poissulkemisperusteita.

Lain tavoitteet (2 §)

Lain tavoitteet on kirjattu ehdotuksen 2§:ään. Säännösehdotuksen mukaan lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten, kestävien ja ympäristöystävällisten hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hallituksen esityksessä on ehdotettu tavoitteisiin lisättäväksi nimenomaisesti ympäristöystävällisten hankintojen tekeminen. Tätä on perusteltu yleisesti sillä, että hankintayksiköiden tulee ottaa huomioon hankintoja tehdessään ympäristö- ja sosiaaliset näkökulmat. Jo voimassa olevassa hankintalaissa lain tavoitteena on mm. kestävien hankintojen tekeminen. Teknologiateollisuus huomauttaa, että yleisesti vakiintuneen käsityksen mukaan kestävä hankinta pitää sisällään myös ympäristönäkökohtien huomioimisen.

Katsomme Elinkeinoelämän Keskusliiton tavoin, että kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen liittyviä tavoitteita voidaan edistää myös neuvonnan, ohjeistuksen ja erilaisten mallien kautta sekä kehittämällä hankintoihin liittyviä sähköisiä palveluita kuten erilaisia digitaalisia tuotepasseja.

Teknologiateollisuus pitää lakimuutosta tarpeellisena ja kannattaa sille asetettuja tavoitteita. Huomautamme kuitenkin siitä, että ”ympäristöystävällisyyden” lisääminen lain tavoitteisiin ei olennaisesti tuo lisää jo nykyisen lain tavoitteisiin.

Alihankkijoiden poissulkeminen (78 §)

Teknologiateollisuus on useiden muiden lausunnonantajien tavoin huolissaan ehdotettujen muutosten aiheuttamasta hallinnollisen taakan lisääntymisestä sekä hankintaan osallistumisen kustannuksen kasvusta. Erityisesti kansainvälisesti toimivilla yrityksillä voi olla huomattavan paljon alihankkijoita useissa eri maissa. Näkemyksemme mukaan ei ole järkevää tai edes mahdollista vaatia hankintaan osallistuvilta yritykseltä kaikkien alihankkijoiden rikosrekisteriotteiden toimittamista. Jos lakiin kirjataan tällainen vaatimus, tulee se vähentämään hankintojen houkuttelevuutta ja se saattaisi jopa sulkea pois muutoin vaatimukset täyttäviä yrityksiä. Näin vaikuttaessaan laki todennäköisesti vähentäisi kilpailua.

Teknologiateollisuus yhtyy myös Rakennusteollisuus ry:n lausunnossaan esiin nostamaan puutteeseen siitä, ettei alihankkijaa ei ole lainkaan määritelty hankintalaissa. Näin ollen on epäselvää mitkä alihankintaketjun yritykset viimekädessä ovat hankintalain sisältämien lainkohtien tarkoittamia alihankkijoita.

Pakolliset poissulkemisperusteet (80 §)

Kannatamme luonnoksessa esitettyjen pakollisten poissulkemisperusteiden sisällyttämistä lakiin. Erityisesti vakavien ympäristörikosten sisällyttäminen pakollisiin poissuljentaperusteisiin on kannatettava.

Säädösmuotoilussa tulisi myös nykyistä selkeämmin tuotava esiin se, että pakollisten poissuljentaperusteiden soveltaminen alihankkijoihin on jatkossakin hankintayksiköille harkinnanvarainen ja siten vapaaehtoinen toimenpide. Rikosrekisteriotteet tulee saattaa hankintayksiköiden sähköiseen seurantaan viipymättä.

Hankintaa koskeva päätös (114 §)

Esityksen mukaan hankintayksikön olisi esitettävä hankintaa koskevassa päätöksessä, miten hankinnassa on huomioitu laatuun liittyvät vaatimukset. Teknologiateollisuus kannattaa tätä lisäystä. Haluamme osaltamme korostaa tässäkin yhteydessä, että hankintayksikön tulee ottaa huomioon niin kestävä kehityksen tavoitteet kuin laatutekijätkin jo hankintaa suunniteltaessa.

Valituslupasääntelyn laajentaminen puolustus- ja turvallisuushankintoihin

Teknologiateollisuus ry kannattaa Korkeimman hallinto-oikeuden lausunnossa esiin nostettua huomiota siitä, että Puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain valitusoikeutta koskeva sääntely (105 §:n 1 momentti) poikkeaa hankintalaista. Kannatamme KHO:n näkemystä siitä, että myös puolustus- ja turvallisuushankinnoissa markkinaoikeuden päätöstä koskeva muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulisi säätää vastaavalla tavalla valituslupaa edellyttäväksi. Valituslupasääntelyn toteuttamista olisi syytä harkita arvioitaessa puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain muutostarpeita.

Lisätiedot:

Johtaja Helena Soimakallio

sähköposti: helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi

puhelin: 040 - 550 7706

Soimakallio Helena
Teknologiateollisuus ry